

Studie-
opplegg

Senterpartiskulen

VI TROOR PÅ

hele Norge

PRINSIPP- OG HANDLINGSPROGRAM

2021–2025

Programkomiteens førsteutkast

Høringsfrist: 20. november 2020

Velkommen til høstens viktigste studiearbeid – nær folk i hele Norge!

Senterpartiets Studieforbund inviterer alle til å bruke medlemsdemokratiet, og ta aktivt del i studiearbeid på det nye stortingsprogrammet. I studieopplegget finner dere spørsmål til refleksjon under de ulike kapitlene. Spørsmålene er tenkt som en hjelp til å diskutere de mer overordnede temaene som presenteres. Programkomiteen legger dessuten fram noen alternativer, som vi ber dere diskutere, og gi begrunnede svar på. Høringssvar og øvrige innspill til programkomiteen gir dere på nettskjemaet som lokallagene får tilsendt en lenke til. **Informasjon om dette vil blir sendt i egen e-post til lokallagene.**

Det anbefales sterkt å velge en «sekretær» for studiearbeidet, som noterer og holder orden på innspill og svar. **Det er uhyre viktig at dere merker alle endringsforslag med side og linjenummer, slik at det er lett å se hva dere har ment.**

Guide til gjennomføring av studiearbeid på programmet:

1. Velg en sekretær, som noterer ned svar og innspill for hver samling.
2. Tidsbruk: det kreves minst åtte hele klokketimer inkludert pauser. Eksempel: oppstart kl 1800 og avslutning kl 2100 gir tre godkjente studietimer. Det er mulig å kombinere fysiske og digitale samlinger.
3. Deltagere: Minst to personer må delta på minst 75% av studiearbeidet.
4. Frammøtelisten registreres på www.senterpartiskolen.no etter gjennomført studieopplegg. Eventuelt sendes frammøteliste pr post til Senterpartiets Studieforbund, Akersgata 5, 0180 Oslo. Frammøteliste kan hentes her: www.senterpartiskolen.no
5. Opplæringstilskudd på kr 90 pr studietime (IKKE basert på antall deltakere) utbetales når Senterpartiets Studieforbund har godkjent og registrert frammøtelisten.

Høringssvar på programmet – innspill til programkomiteen

Gjennomført studiearbeid gir et godt grunnlag for innspill og høringssvar på stortingsprogrammet. Derfor er det viktig å sende inn svarene på nettskjemaet som lokallagene får tilsendt. **Hvis dere har konkrete innspill, husk å henvise til linjenummer i programheftet.**

Høringsfrist på første programutkast: 20. november 2020

Programkomiteen legger fram sitt andre og endelige utkast 10. januar 2021

Programmet vedtas på Senterpartiets landsmøte i mars 2021.

Forslag til praktisk studieopplegg, basert på tre samlinger à tre – fire timer:

Samling 1: Gå gjennom s 5-29 i programmet, diskusjon, oppsummere, notere innspill og svar.

Samling 2: Gå gjennom s. 30 – 59 i programmet, diskusjon, oppsummere, notere innspill og svar.

Samling 3: Gå gjennom s. 60 -97 i programmet, diskusjon, oppsummere, notere innspill og svar. Hvis dette er den siste samlingen, legges innspill og svar inn i nettskjemaet.

Frist for innsending av innspill og svar: 20.11.

Det forutsettes av deltagerne forbereder seg til hver samling, og har lest gjennom programmet på forhånd. Studieplan kan hentes på www.senterpartiskolen.no
Se også Håndbok for studieledere for tips og råd til gjennomføring av studiearbeidet.

Spørsmål kan rettes til Senterpartiets Studieforbund, generalsekretær Kristin Madsen, km@sp.no tel 950 72 558.

Innledning – vi tror på hele Norge (s. 5)

Stortingsprogrammet legger premisene for utvikling av Senterpartiets politikk for neste stortingsperiode. Programmet handler om de store linjene i politikken, de mer detaljerte enkeltsakene og sammenhengene mellom politiske hovedlinjer og praktisk politikk. Det er viktig å ha dette i tankene under studiearbeidet, og belyse så vel helheten i programmet som de viktige detaljene i politikken. Det er laget spørsmål til alle kapitlene i programmet, med henvisning til sidetall slik at dere lett kan finne fram til programtekstene. I tillegg til spørsmålene vil dere finne noen alternativer til diskusjon, hvor det er to ulike svaralternativer. Gjennom studiearbeid på programmet løftes partiets verdigrunnlag, ideologi og forslag til politiske løsninger fram. Husk at god dialog og konstruktive meningsbrytninger bidrar til læring, innsikt og utvikling – lykke til med studiearbeidet!

Spørsmål til diskusjon

Programkomiteen løfter fram områder som vil være svært aktuelle foran valget i 2021. Komiteen løfter også fram de viktige signalsakene for Senterpartiet, som vil være toneangivende i ulike debatter og utspill i tida som kommer.

Hvordan syns dere programkomiteen vektlegger de ulike utfordringene vi står overfor, slik at disse kan gjenspeiles i Senterpartiets politiske løsninger?

Vil dette programmet være et godt bidrag i arbeidet med å få Senterpartiet inn i ny regjering, og er de forslagene til politiske løsninger det som skal til for å at Senterpartiet igjen kan forme den politiske kursen i Norge?

Distrikt: Ta nærheten tilbake (s. 7)

Hovedtemaer i kapitlet: *Gode statlige tjenester i hele landet, En ny skattepolitikk for distriktene Bygdevekstavtaler – et nytt verktøy i distriktpolitikken, Friere lokalsamfunn – mindre byråkrati, Boligbygging i distriktene*

Spørsmål til diskusjon:

- 1) Hvorfor er nærhet til offentlige tjenester viktig? Og hvordan harmonerer dette med Senterpartiets mål om folkestyre og at samfunnet skal bygges nedenfra?
- 2) Hvordan kan gode statlige tjenester i landet, sammen med en ny skattepolitikk for distriktene kan bidra til friere lokalsamfunn med mindre byråkrati?
- 3) Er bygdevekstavtaler et godt, nytt verktøy i distriktpolitikken?

Klima: Effektive klimakutt for å nå målene i Paris-avtalen (s. 11)

Hovedtemaer i kapitlet: *Transportsektoren, Skipsfart, Jordbruk, Skogbruk, Andre deler av ikke-kvotepiktig sektor, Energi, Ny, grønn industribygging, Internasjonal klimafinansiering*

Spørsmål til diskusjon:

På side 13 skriver programkomiteen følgende: «Senterpartiet mener det er en viktig nasjonal oppgave å bidra til å skape flere lønnsomme, grønne arbeidsplasser i årene som kommer. Det må arbeides strategisk med hvordan skjerpede miljøkrav kan bidra til utvikling av ny kompetanse, teknologi, industri og arbeidsplasser i Norge.» Har dere konkrete ideer til, eller tanker om hvordan dette kan gjøres i praksis, i egen kommune eller eget fylke? Kjenner dere til praktiske eksempler på slik teknologi eller slike arbeidsplasser lokalt eller i eget fylke?

Alternativ til diskusjon:

Avgifter i transportsektoren

Skal klimapolitikken ha bred oppslutning og legitimitet må hele befolkningen ta del i denne omstillingen og være trygg på at dette går riktig vei. Vi må forene klimatiltak, verdiskapning og rettferdighet. Klimapolitikken må utformes slik at den også ivaretar andre viktige samfunnshensyn som industriell utvikling, matproduksjon, sosial utjamning og bosetting i hele landet. Programkomiteen har derfor satt opp to alternativer til diskusjon når det gjelder klima-avgifter og videreføring av elbilpolitikken. Hvilke alternativer foretrekker dere, og hvorfor? Begrunn gjerne svaret.

Alternativ A:

Klimaavgifter i sektoren må innrettes på en slik måte at de gir effektive klimakutt samtidig som de ikke bidrar til økte sosiale og geografiske forskjeller.

Alternativ B:

Klimaomstilling i transportsektoren må bygge på prinsippet om at forurenser skal betale. Senterpartiet går derfor inn for å øke CO₂-avgiften som et virkemiddel til å bidra til grønn omlegging.

Elbilpolitikken:

Elbilfordelene har bidratt til en jevn økning av elbiler på norske veier, men elbilfordelene gir tapte inntekter til staten over tid. Hva mener dere om videreføring av elbilfordelene?

Diskuter alternativene, og begrunn gjerne svaret.

Alternativ A: Endre elbilfordelene slik at staten kun gir mva-fritak opp til 600 000 per nyinnkjøpt elbil. Over dette beløpet betales full mva. Bruksfordelene reduseres gradvis.

Alternativ B:

Videreføre dagens kjøps- og bruksfordeler for elbiler til de er konkurransedyktige på pris og rekkevidde i alle segmenter. Bruksfordelen reduseres gradvis.

Spørsmål til diskusjon:

- 1) Senterpartiet vil jobbe for å styrke norsk matproduksjon og samtidig gjøre matproduksjonen mer klimaeffektiv. Dette er i tråd med Parisavtalen, som slår fast at hensynet til matsikkerhet er av høy prioritet. Hvordan kan vi utforme klimatiltak uten å kutte i matproduksjon og landbruk, slik at vi kan utnytte gras og utmarksressurser på en bærekraftig måte?
- 2) Programkomiteen skriver at «Vindkraft på land utover allerede gitte konsesjoner er ikke aktuelt uten at lokalsamfunnet sier et tydelig «ja» til utbygging. Vindkraft på land blir et supplement i vår energiforsyning, men må skje på lokalsamfunnets premisser og uten å fortrenge eksisterende næringer. Slike utbygginger må derfor avgjøres etter plan- og bygningsloven, ikke etter energiloven. Det må sikres nasjonalt eierskap og utredes hjemfallsrett for vindkraft». Hva mener dere? Begrunn svaret.

Beredskap, forsvar og justis: Et tryggere Norge (s. 18)

Hovedtemaer i kapitlet: *Helseberedskap, En velfungerende rettsstat, Politi- og lensmannsetaten, Straff og kriminalomsorg, Domstolene, Forsvarspolitik, Digital sikkerhet*

Spørsmål til diskusjon:

- 1) Programkomiteen skriver at «God beredskap er alltid lokalt forankret. Ressursene som skal håndtere krisene, må være spredt over hele landet. Det er en forutsetning at kommuner og fylkeskommuner sikres tilstrekkelige økonomiske ressurser til å løse disse oppgavene over hele landet. Dette gjelder både personell, materiell, kompetanse og myndighet.» Hva tenker dere rundt generell beredskap i egen kommune/fylke?
- 2) Hvordan føler dere at regjeringens sentraliseringpolitikk virker inn på beredskap når det gjelder tilstedeværelsen av f.eks. politiet? Har dere eksempler på svekket beredskap som følge av økt sentralisering av samfunnet? Diskuter, og begrunn gjerne svaret.

Økonomi og skatt: God fordeling og ansvarlig forvaltning (s. 27)

Hovedtemaer i kapitlet: *Skatter og avgifter, Statens pensjonsfond utland (SPU)*

Statens pensjonsfond Norge – Folketrygdfondet

Alternativ til diskusjon:

Karbonavgift

På side 28 skriver programkomiteen at: «Skatte- og avgiftssystemet er et viktig virkemiddel for å kutte klimautslipp. Senterpartiet ønsker et grønt skatteskiift som er forutsigbart, sikrer sosial og geografisk fordeling og har som formål å direkte redusere klimagassutslipp framfor å bidra til statens inntekter. «Programkomiteen har satt opp to alternativer om bruk av karbonavgift som virkemiddel, og som dere kan diskutere. Hvilket alternativ foretrekker dere, og hvorfor? Begrunn gjerne svaret.

Alternativ A:

Senterpartiet går imot «karbonavgift til fordeling». En slik avgift må settes svært høyt dersom den samtidig skal påvirke folks handlingsmønster og ha en omfordelende effekt. Faren er at systemet vil gi en urimelig stor byrde for alle som ikke har klimavennlige alternativer, for eksempel i form av godt kollektivtilbud. Modellen vil dermed ikke bidra til sosial og geografisk utjevning.

Alternativ B:

Senterpartiet vil utrede ulike ordninger for kompensasjon av CO₂-avgift til privatpersoner. En slik ordning kan bygge på hovedprinsippene for CO₂-kompensasjonsordningen til næringslivet, «Karbonavgift til fordeling», e.l. En slik modell kan sikre at et grønt skatteskiift blir mer forutsigbart og sikrer god sosial og geografisk fordeling.

Næring og industri: Verdiene skapes i hele landet (s. 30)

Hovedtemaer i kapitlet: *Industri og energi, Reiseliv, Mineralnæringa, Olje og gass*

Spørsmål til diskusjon:

- 1) «Senterpartiet vil bruke målrettede virkemidler som kan legge grunnlaget for lønnsomme og konkurransedyktige bedrifter. Staten må spille en aktiv rolle gjennom å sette klare og konkrete mål for industriutvikling. Det er viktig å stille fremtidsrettede og forutsigbare krav til bedriftene. Samtidig må staten kunne bidra som eier, stille med risikokapital og ha hensiktsmessige støtteordninger.»(s.33) Hva mener dere må til for å stimulere til, og støtte opp om lokal industri og industriutvikling? Bruk gjerne eksempler.
- 2) Hvordan sikrer vi at reiselivet blir en bærekraftig næringsvei for både små og store lokalsamfunn?

Landbruk, fiskeri og havbruk: Matlandet Norge (s. 35)

Hovedtemaer i kapitlet: *Fiskeriene – en nøkkelnæring langs kysten, Sats på verdiskapingen i havbruksnæringa, Reindrift, Ta vare på matjorda, Landbruk*

Spørsmål til diskusjon:

- 1) Bærebjelkene i den norske landbrukspolitikken er tollvernet, samvirket og jordbruksavtalen. Mener du at tiltakene som er foreslått i programteksten er målrettede og tilstrekkelige for å sikre disse bærebjelkene for framtida?
- 2) Hva bør en ny nasjonal jordvernsplan inneholde?
- 3) Hvordan sikrer vi best en bærekraftig havbruksnæring og god fordeling av inntektene fra denne næringa?
- 4) Hvordan sikrer vi at inntektene fra de rike fiskeforekomstene i norske havområder kommer hele befolkningen til gode?
- 5) Hva er de største utfordringene for reindriften i dag, og hvordan syns du at programteksten svarer på disse utfordringene?

Samferdsel: framtidsrettet, norsk infrastruktur (s 42)

Hovedtemaer i kapitlet: *Vei, bil, sykkel og gange, Kollektivtilbud: Jernbane, buss, båt og taxi, Luftfart, Havner og farleder, Digital allemannsrett, Post*

Spørsmål til diskusjon:

- 1) God infrastruktur er en nødvendighet hvis samfunnet skal kunne fungere. Hva er viktigst for dere, i eget lokalsamfunn? Kan sterkere satsning på infrastruktur bidra til å stanse fraflytting, og styrke bosettingen? Bruk gjerne eksempler.
- 2) Har dere tanker om hvordan kollektivtransport, og alternativer til bruk av bil kan videreutvikles i byene våre?
- 3) Hvordan påvirker digitalisering ulike lokalsamfunn? Hva er felles, og hva er ulikt i byene og i distriktene? Hvilke nye muligheter gir digitalisering for arbeid, utdanning, bosetting og velferd?

Natur og miljø: Bærekraftig og ansvarlig forvaltning (s. 46)

Hovedtemaer i kapitlet: *Vern og biologisk mangfold, Sirkulærøkonomi, Friluftsliv, Rovvilt*

Spørsmål til diskusjon:

- 1) Jorden er en arv som vi forplikter å forvalte for våre etterkommere, og Senterpartiet vil at Norge skal ta sin del av ansvaret for å løse miljø- og klimaproblemene. Senterpartiet mener at bærekraftig bruk er det beste vern. Hva innebærer dette?
- 2) Vi må kaste mindre og gjenbruke mer. Mengden av avfall i samfunnet øker, og altfor mye avfall kommer på avveie. I programutkastet nevnes sirkulærøkonomi som viktig klimapolitikk, og god ressursutnyttelse. Hvordan kan vi styrke andelen av resirkulering og gjenbruk, og unngå at «søppelbergene» fortsetter å vokse?

Avbyråkratisering og lokaldemokratiet: Ta tilliten tilbake! (s. 50)

Hovedtemaer i kapitlet: *Stans byråkratiseringen – styrk det lokale handlingsrommet, Sterkere kommuner og fylkeskommuner*

Spørsmål til diskusjon:

- 1) Mål- og resultatstyring har ikke bidratt til mer effektiv styring og større frihet. Hverdagen til ansatte innenfor sektorer som skole og helse har blitt stadig mer preget av økt byråkrati, rapportering og detaljstyring. Har dere egne erfaringer med bruk av mål- og resultatstyring? Hvordan kan vi bygge en tillitbasert kultur som oppmuntrer til og fremmer medvirkning i kommunale prosesser? Og hvordan sikrer vi at mer tillit og frihet til lærere, sykepleiere og andre offentlig ansatte ikke går ut over kvaliteten på tjenestene?
- 2) Programkomiteen foreslår å sette et tak på lederlønninger i staten. Er det viktig at ledere i staten ikke tjener vesentlig mer enn andre? Hvis ja, hvorfor?

Utdanning og forskning: En skole bygget på tillit og kunnskap (s. 53)

Hovedtemaer i kapitlet: *Rett til å bli sett – motivasjon, gjennomføring og rådgivning, Læreren, Grunnskolen, Videregående opplæring, Sats på fagopplæring, Høyere utdanning Forskning, Livslang læring*

Spørsmål til diskusjon:

- 1) Senterpartiet vil ha en sterk og gratis offentlig skole. Kvaliteten på utdanningen skal ikke være styrt av geografi eller sosial bakgrunn. Senterpartiet ønsker en desentralisert skolestruktur både i grunnskole og videregående skole, der skoler utnytter lokale og regionale fortrinn – og spiller på lag med nærmiljøet. Hva tenker dere om dette, og hvilke erfaringer har dere med nærscole kontra en sentralisert skole i egen kommune? Er det viktig for dere at barn og unge får skoletilbudet sitt i lokalsamfunnet?
- 2) Programkomiteen foreslår å redusere testregimet i skolen gjennom å endre det nasjonale kvalitetsvurderingssystemet, herunder avvikle norsk deltakelse i PISA-undersøkelsen og omgjøre nasjonale prøver til utvalgsprøver. Er dere enige i dette? Hvorfor, hvorfor ikke?

Arbeid, velferd og bolig: Gjør din plikt, krev din rett (s. 60)

Hovedtemaer i kapitlet: *Arbeidsliv, Velferd, Boligpolitikk*

Spørsmål til diskusjon:

- 1) En viktig del av begrunnelsen for Senterpartiets EØS-motstand handler om hvordan den frie arbeidsinnvandringen som avtalen fører med seg påvirker det norske arbeidslivet. Opplever dere effektene av fri arbeidsinnvandring i deres yrker eller i hverdagen ellers?
- 2) Programkomiteen skriver: «Når en gruppe blir tilbudt en rettighet, får en annen gruppe plikt til å oppfylle denne rettigheten. I praksis består denne plikten ofte i å betale mer skatt for å finansiere nye eller bedre velferdsordninger. Fordi alle må betale skatt, mener Senterpartiet det er riktig og viktig at alle også får tilgang til velferdsgodene. Derfor bør universelle velferdsordninger være hovedregelen.» (s. 62) Er dere enige i at de fleste velferdsordninger bør komme alle til gode eller bør de målrettes mot dem som trenger dem mest?

Helse og omsorg: Forebygging framfor reparasjon (s. 65)

Hovedtemaer i kapitlet: *Folkehelse og forebygging, Alkohol og tobakk, Narkotika, Kommunehelsetjenesten, Eldreomsorg, Ny og moderne pårørendepolitikk Spesialisthelsetjenesten, Lokalsykehus og fødetilbud, Psykisk helsehjelp, Kvalitetsarbeid i helsetjenesten, Kamp mot antibiotikaresistens, Bioteknologi – etiske dilemma om liv*

Spørsmål til diskusjon:

Programkomiteen skriver: «Senterpartiet vil utvikle helseforetaksmodellen og ta sykehusene tilbake til folkevalgt styring og offentlig forvaltning. Vi vil videreføre statlig eierskap, men overføre dagens regionale ansvar til folkevalgte sykehusstyrer, valgt av og blant fylkestingets medlemmer. Disse skal styre innenfor rammene nedfelt av stortinget i nasjonal helse- og sykehusplan.» (s.71) Er dere enige i at folkevalgte bør styre sykehusene? Hvilke fordeler innebærer et system med folkevalgt styring som dagens helseforetaksmodell ikke har?

Alternativ til diskusjon:

Narkotika

Programkomiteen har satt opp to alternativer når det gjelder tiltak i narkotikapolitikken. Hvilket alternativ har dere mest tro på, og hvorfor? Begrunn gjerne svaret.

Alternativ A:

Senterpartiet ønsker å opprettholde forbudet mot bruk, besittelse og kjøp av narkotika i norsk lovgivning og straffebestemmelsene knyttet til dette. Alle mellom 15 og 18 år som blir tatt for besittelse eller bruk av narkotika skal innkalles til samtale med rådgiver. Ved manglende oppmøte pålegges sanksjoner. Alle i denne gruppen skal også tilbys ruskontrakt og oppfølging. De som er over 18 år og blir tatt med narkotika, skal bøtelegges ut fra inntekt. De som er rusavhengige og har sykdomsproblemer knyttet til dette, skal følges tett opp av helsevesenet.

Alternativ B:

Senterpartiet vil at bruk, besittelse og kjøp av narkotika fortsatt skal være ulovlig, men tas ut av straffeloven slik at oppfølging innebærer hjelp og ikke straff. Personer som blir pågrepet med narkotika til eget bruk sluses inn i en kommunal rådgivningstjeneste og skal få videre oppfølging etter behov. Personer som ikke møter til rådgivning skal følges opp, særlig unge skal følges tett med siktemål om å inngå ruskontrakter eller andre tiltak for å forebygge rusavhengighet. Politiet skal fortsatt ha fortsatt hjemmel til å ransake ved mistanke om bruk, kjøp eller besittelse.

Alternativ til diskusjon:**Abort**

Debatten rundt abortlovning og bioteknologi er viktig og utfordrende, og stiller mange vanskelige etiske spørsmål. Hva tenker dere om abortloven, slik den er i dag kontra mulige endringer? Diskuter alternativene, og begrunn gjerne svaret.

Alternativ A: Senterpartiet vil opprettholde dagens abortlov.

Alternativ B: Senterpartiet vil erstatte nemndene med rådgivende team og endre abortloven slik at abort er selvbestemt inntil 18. svangerskapsuke. Etter 18. uke gjelder dagens abortlov: etter utgangen av uke 18 i svangerskapet kan det ikke avbrytes med mindre det er særlig tungtveiende grunner for det, og er det grunn til å anta at fosteret er levedyktig kan det ikke gis tillatelse til svangerskapsavbrudd.

Barn, familie og mangfold: Ulike liv – like muligheter (s. 75)

Hovedtemaer i kapittelet: *Barnetrygd, kontantstøtte og foreldrepermisjon, Kvalitet i barnehagene, Skolefritidsordning (SFO), Barnevernet, Mangfold, Urfolk og nasjonale minoriteter, Folk med funksjonsnedsettelse, LHBT+, Arbeid mot vold og overgrep*

Alternativer til diskusjon:**Kontantstøtten**

Senterpartiet vil øke barnetrygden og beholde denne støtten til barnefamiliene som en universell ordning uten behovsprøving eller beskatning, og at barnetrygd skal holdes utenfor ved beregning av sosialhjelp. Men hva mener dere om videreføring av kontantstøtten?

Alternativ A: Videreføre kontantstøtten for barn mellom 1 og 2 år.

Alternativ B: Punktet strykes (alternativ A) strykes.

Barnehageopptak

Alternativ A: Legge til rette for løpende barnehageopptak innen 2020.

Alternativ B: Punktet over (alternativ A) strykes.

Kultur, idrett og frivillighet: 4227 Frivilligheten er «limet» i lokalsamfunnet (s. 83)

Hovedtemaer i kapitlet: *Et levende kulturliv, Kulturarv, En bred og sterk frivillig sektor, En aktiv idrettspolitik, En ansvarlig spillpolitikk, Livssyn og kirke, Mediepolitikk, Digitalisering*

Spørsmål til diskusjon:

- 1) Frivillige organisasjoner er bærebjelker i lokalsamfunnet, de tilbyr opplevelser og sosiale aktiviteter på tvers av sosiale skillelinjer, og skaper viktige fellesskapsarenaer. Frivillig sektor er også en viktig pilar i det norske velferdssamfunnet. Frivillige organisasjoner yter betydelig økonomiske bidrag til samfunnet gjennom tjenesteproduksjon og omfattende ulønnet innsats. Senterpartiet vil blant annet fortsette å forenkle og avbyråkratisere tilskuddsordningene til frivillig sektor. Har dere tanker om hvordan dette kan gjøres i praksis, og hvordan frivilligheten kan styrkes lokalt? Bruk gjerne eksempler.

Innvandring og integrering: Ansvarlig og inkluderende (s. 90)

Hovedtemaer i kapitlet: *Flyktning- og asylpolitikk, Integrering – tenke globalt, integrere lokalt*

Spørsmål til diskusjon:

- 1) Senterpartiet vil føre en ansvarlig og anstendig flyktning- og asylpolitikk som bygger på våre internasjonale forpliktelser, humane tradisjoner, vår nasjonale kapasitet og anbefalinger fra FNs høykommissær for flyktninger. Asylpolitikken er tjent med bred tverrpolitisk enighet. Eventuelle endringer bør komme som et resultat av brede, politiske løsninger. Hva tenker dere om dette, og hvordan tenker dere at Senterpartiet sikre en bred, tverrpolitisk enighet i slike spørsmål? Hvordan kan vi styrke integrering lokalt, i egen kommune og lokalsamfunn?

Utenriks- og sikkerhetspolitikk: Norske interesser og internasjonal solidaritet (s. 92)

Hovedtemaer i kapitlet: *Internasjonal handel, Bistand og utvikling, EU/EØS Sikkerhetspolitikk*

Spørsmål til diskusjon:

- 1) Senterpartiet er et folkestyreparti som mener at beslutninger skal ta nært dem det berører og at folkevalgte skal fatte de viktigste beslutningene i samfunnet. Store internasjonale handelsavtaler og multinasjonale selskapers stadig dominerende posisjon utfordrer den samfunnsmodellen Senterpartiet ønsker. Hvordan kan Senterpartiet best bidra til at folkestyret opprettholdes og at beslutningene fortsatt tas nær folk?
- 2) Bistand er fortsatt viktig for mange land, og uten fortsatt høy bistand vil verden ikke lykkes med å nå bærekraftsmålene. Norge bør, som et rikt land, fortsatt gå foran i kampen mot fattigdom. Senterpartiet støtter en politikk som bidrar til utjevning både mellom land og i land. Senterpartiet mener at Norge fortsatt skal ha en ambisiøs politikk for utviklings- og nødhjelp, innrettet for å møte mottakernes behov. Hva mener dere, og hvordan kan Senterpartiet sin politikk på dette området bli mer synlig?

Avslutning

Når dere er ferdige med studiearbeidet, er det noen viktige ting dere må huske på:

- Send inn resultatene av studiearbeidet og endringsforslag på nettskjemaet som dere finner ved å bruke lenken som lokallaget v/lokallagsleder har fått tilsendt.
- **Frist for innsending er 20. november.**
- Send inn frammøtelisten til Senterpartiets Studieforbund, slik at dere får utbetalt opplæringsmidler, se: www.senterpartiskolen.no

Vi håper dere har hatt gode diskusjoner og meningsutvekslinger rundt utkastet til Senterpartiets nye stortingsvalgprogram. Når programmet blir endelig vedtatt på landsmøtet i mars 2021 er vi godt inne i valgkampen. Takk for at dere engasjerer dere i studiearbeidet, og takk for at dere benytter muligheten til å gi innspill til nytt stortingsvalgprogram!

Senterpartiskulen

Senterpartiets studieforbund

www.senterpartiskolen.no

www.senterpartiet.no/nytt-program